

Renata Frączek

"Edukacja informacyjna w bibliotekach a rozwój społeczeństwa wiedzy", Ewa Jadwiga Kurkowska, Warszawa 2012 : [recenzja]

Bibliotheca Nostra : śląski kwartalnik naukowy 1/1, 127-129

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

OMÓWIENIA I RECENZJE

RENATA FRĄCZEK

*Instytut Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej
Uniwersytet Śląski w Katowicach*

Ewa Jadwiga Kurkowska : *Edukacja informacyjna w bibliotekach a rozwój społeczeństwa wiedzy*. – Warszawa : Wydaw. SBP, 2012. – 208 s. - ISBN 978-83-61464-86-0

Zagadnienia społeczeństwa informacyjnego, społeczeństwa wiedzy, organizacji wiedzy, edukacji informacyjnej, a także *information literacy* obecne w wielu pracach naukowych i popularnonaukowych, bywały też tematem wystąpień na konferencjach krajowych oraz międzynarodowych. Bogata literatura zawiera różnorodne ujęcia tych zagadnień, analizuje szczegółowe elementy składowe i powiązania z innymi dziedzinami życia. *Edukacja informacyjna w bibliotekach a rozwój społeczeństwa wiedzy* stanowi kolejną, ważną publikację, a jej celem jest między innymi przedstawienie stanowiska bibliotekarzy dotyczącego obecności elementów edukacji informacyjnej w ich pracy. Jak pisze autorka we *Wstępie* „w kontekście potrzeby kształtowania kompetencji informacyjnych rola bibliotek wydaje się szczególna” [s. 10]. Książka Ewy Jadwigi Kurkowskiej zawiera pięć rozdziałów poprzedzonych wstępem, a uzupełnionych zakończeniem oraz spisem wykorzystanej literatury.

Rozdział pierwszy pt. *Spółeczeństwo wiedzy* wyjaśnia pojęcia i różne ujęcia zagadnień szczegółowych: od zagadnień społeczeństwa informacyjnego do zagadnień społeczeństwa wiedzy, poprzez pojęcia informacji i wiedzy, technologii w społeczeństwie wiedzy, gospodarki w społeczeństwie wiedzy, a także cechy społeczeństwa postkomunistycznego oraz problemy demokracji w kształtowaniu społeczeństwa wiedzy. Interesujące jest podsumowanie tego rozdziału, w którym autorka stwierdza: „wydaje się, że jest jeszcze za wcześnie, by mówić o rzeczywistym istnieniu społeczeństwa wiedzy. Do tej pory największe i najbardziej spektakularne zmiany dotyczą technologii informacyjnej, ale nie są one wystarczające. Być może istnieje już społeczeństwo informacyjne, ale społeczeństwo wiedzy to ciągle przyszłość” [s. 48]. Nie można nie zgodzić się ze stwierdzeniem Ewy Kurkowskiej, że „aby mogło powstać rzeczywiste społeczeństwo wiedzy, to obok wspomnianych przemian, konieczne jest spełnienie jeszcze jednego

warunku: musi nastąpić rozwój nauki i edukacji [...]. Od nich, w dużej mierze, zależy powodzenie zmian na innych płaszczyznach” [s. 9].

W rozdziale drugim przedstawiona została problematyka edukacji w społeczeństwie wiedzy – przede wszystkim zagadnienia nauki i jej roli we współczesnym świecie, edukacji i jej znaczenia. Ponadto omówione zostały trendy we współczesnej edukacji, rola i znaczenie technologii informacyjnej w systemie edukacji, a także zagadnienia samokształcenia, kształcenia ustawicznego, zdalnego nauczania oraz pojęcie edukacji informacyjnej. W rozdziale tym autorka zaznaczyła, że „włączenie się w proces edukacji jest czymś naturalnym dla bibliotek. Mają one [...] olbrzymie znaczenie w procesie kształcenia ustawicznego i samokształcenia – dostarczają informację” [s. 81]. Rola ta została zauważona już wcześniej; w dokumentach przyjętych na World Summit on Information Society uznano, „że [biblioteki] należą do tych instytucji, na których spoczywa dziś odpowiedzialność za zapewnienie każdemu człowiekowi dostępu do informacji, a także jej wykorzystanie dla dobra osobistego i całego społeczeństwa” [s. 81].

Rozdział trzeci zawiera obszerny katalog pojęć powiązanych z *information literacy*. Podane zostały dylematy terminologiczne, próby definicyjne i rozważania koncepcyjne. Kurkowska w tej części pracy rozpatruje także rolę i udział bibliotek w *information literacy*. W zakończeniu tego rozdziału autorka stwierdziła, że „edukacja informacyjna w społeczeństwie wiedzy to całokształt działań związanych z efektywnym wykorzystaniem informacji, a więc również z tworzeniem nowej informacji” [s. 125] a nie jedynie kształtowanie tzw. *computer literacy* oraz umiejętność wyszukiwania informacji.

Rozdział czwarty, najobszerniejszy, w sposób szczegółowy omawia działalność międzynarodowych organizacji bibliotekarskich w zakresie kształtowania i rozwoju kompetencji informacyjnych. Przedstawione zostały tu takie instytucje jak: IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions), IASL (International Association of School Librarianship), ALA (American Library Association), ACRL (Association of College and Research Libraries) i jego Institute for Information Literacy, AASL (American Association of School Libraries), NFIL (National Forum on Information Literacy), ENIL (European Network for Information Literacy), CONUL (Society of College, National and University Libraries), CILIP (Chartered Institute of Library and Information Professionals), UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) oraz IAIL (International Alliance for Information Literacy) a także Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich (SBP). Autorka podkreśliła rolę powstałej 9 grudnia 2010 Komisji ds. Edukacji Informacyjnej (KEI), której podstawowym założeniem jest wprowadzenie tematyki kształtowania kompetencji informacyjnych do polskiego środowiska bibliotecznego, a także podejmowanie inicjatyw służących jej promocji i popularyzacji we wszystkich typach bibliotek. Podkreślona została wielowymiarowość działań organizacji: od prowadzenia badań w zakresie *information literacy*, przez

przygotowanie projektów ułatwiających wprowadzanie elementów edukacji informacji na ten temat, po wspieranie przygotowań samych bibliotekarzy do pełnienia nowej funkcji.

Rozdział piąty jest kolejnym rozdziałem związanym z pojęciem *information literacy*. Zaprezentowane zostały wybrane standardy i modele tego zagadnienia przyjęte w różnych krajach, między innymi w Stanach Zjednoczonych (Information Literacy Standards for Student Learning, 1998; Standards for the 21st Century Learner, 2007; Standardy ACRL, 2000); Wielkiej Brytanii (Seven pillars of information literacy, 1999, 2011; The Primary School Library Guidelines, 2000); Australii i Nowej Zelandii (Standardy CAUL i ANZIL, 2001, 2004; Learning matrixs for student learning, 2001, 2004), Niemczech (Standardy dotyczące kompetencji informacyjnych); Czechach (Standardy informačni gramotnosti vysokoškolského studenta, 2007) oraz w Polsce. Przedstawiono także wytyczne przygotowane przez IFLA Information Literacy Section. We wstępie do tego rozdziału Autorka omówiła różnice zakresu pojęć: standard, model oraz wytyczne, które w różnych regionach są inaczej rozumiane.

Spis wykorzystanej literatury podzielony został na źródła i opracowania. W grupie źródeł (63 pozycje) znalazły się dokumenty drukowane (4) i elektroniczne (58). Spis opracowań zawiera 182 pozycje, w tym 32 dokumenty drukowane oraz 150 elektronicznych.

Rozległa problematyka pracy nie pozwoliła na szczegółowe rozpatrzenie wszystkich podjętych tematów. Niektóre zagadnienia jedynie zasygnalizowano – wymagają one dodatkowych szczegółowych badań i opracowań, inne zostały pominięte. Mimo tego jest to książka godna polecenia studentom nie tylko bibliotekoznawstwa i informacji naukowej, ale także innych kierunków humanistycznych, społecznych oraz technicznych. Ponadto będzie to z pewnością ważna lektura dla bibliotekarzy i pracowników informacji naukowej, czy pracowników nauki, których zainteresowania wiążą się z zagadnieniami poruszonymi w publikacji.